

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

P9\_TA(2021)0020

**Korralik ja taskukohane eluase kõigile****Euroopa Parlamendi 21. jaanuari 2021. aasta resolutsioon kõigi juurdepääsu kohta korralikule ja taskukohasele eluasemele (2019/2187(INI))**

(2021/C 456/14)

*Euroopa Parlament,*

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eelkõige selle artikli 3 lõiget 3, ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikleid 9, 14, 148, 151, 153, 160 ja 168 ning protokolli nr 26 üldhuviteenuste kohta,
- võttes arvesse ELi põhiõiguste hartat, eelkõige selle IV jaotist (Solidaarsus),
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni, eelkõige selle artikleid 8 ja 25,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee 2015. aasta septembri lõppjärel dusi seoses Euroopa Liidu 2014. aasta juunis komiteele esitatud esialgse aruandega,
- võttes arvesse 2015. aasta septembris maailma liidrite poolt vastu võetud ja nõukogu poolt heaks kiidetud kestliku arengu eesmärgi, eelkõige kestliku arengu eesmärgi nr 11 säästvate linnade ja kogukondade kohta ning kestliku arengu eesmärgi nr 3 kõigile vanusest sõltumata tervisliku elu tagamise ja heaolu edendamise kohta,
- võttes arvesse ÜRO Genfi säästva elamumajanduse hartat ja selle eesmärgi tagada kõigile juurdepääs korralikule, piisavale, taskukohasele ja tervislikule eluasemele <sup>(1)</sup>,
- võttes arvesse WHO 2018. aasta eluaseme- ja tervishoiualaseid suuniseid „Soovitused tervisliku eluaseme edendamiseks kestliku ja õiglase tuleviku nimel“ <sup>(2)</sup>,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon kuulutasid välja 2017. aasta novembris, eelkõige selle põhimõtteid 19 (eluase ja abi kodututele) ja 20 (juurdepääs esmatahtsatele teenustele),
- võttes arvesse parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta, eelkõige selle artiklit 30 (õigus kaitsele vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse eest), artiklit 31 (õigus eluasemele) ja artiklit 16 (perekonna õigus saada sotsiaalset, õiguslikku ja majanduslikku kaitset),
- võttes arvesse 2018. aastal vastu võetud ELi linnade elamumajanduse partnerluse tegevuskava <sup>(3)</sup>,
- võttes arvesse uut linnade tegevuskava, mis võeti vastu 2016. aasta oktoobris toimunud eluasemeküsimusi ja säästvat linnaarendust käsitleval ÜRO konverentsil (Habitat III), mida korraldatakse iga 20 aasta järel,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaaltaristusse investeerimise kõrgetasemelise rakkerühma 2018. aasta aruannet <sup>(4)</sup>,

<sup>(1)</sup> [https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/charter/Language\\_versions/ENG\\_Geneva\\_UN\\_Charter.pdf](https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/charter/Language_versions/ENG_Geneva_UN_Charter.pdf)

<sup>(2)</sup> <https://www.who.int/publications/i/item/who-housing-and-health-guidelines>

<sup>(3)</sup> [https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final\\_action\\_plan\\_euua\\_housing\\_partnership\\_december\\_2018\\_1.pdf](https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_euua_housing_partnership_december_2018_1.pdf)

<sup>(4)</sup> Euroopa sotsiaaltaristusse investeerimise kõrgetasemelise rakkerühma aruanne „Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe“, mille koostasid Lieke Fransen, Gino del Bufalo ja Edoardo Reviglio (jaanuar 2018).

**Neljapäev, 21. jaanuar 2021**

- võttes arvesse Regioonide Komitee 2017. aasta arvamust „Euroopa sotsiaalelamumajanduse tegevuskava suunas“<sup>(5)</sup>,
- võttes arvesse võrgustiku Eurocities 2016. aasta avaldust riigiabi ja kohalike avalike teenuste kohta<sup>(6)</sup>,
- võttes arvesse 9.–10. detsembril 2013. aastal toimunud ELi eluasemeministrite 19. mitteametliku kohtumise lõppkommünikeed<sup>(7)</sup>,
- võttes arvesse Euroopa suurlinnade linnapeade 2014. aasta resolutsiooni õiguse kohta eluasemele<sup>(8)</sup>,
- võttes arvesse komisjoni talituste 26. aprilli 2017. aasta töödokumenti, milles tehakse kokkuvõte 2013. aasta soovitusel „Investeeringutes lastes aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist“ tulemustest (SWD(2017)0258),
- võttes arvesse ÜRO eriraportööri 30. detsembri 2015. aasta aruannet piisava eluaseme kui piisava elatustaseme õiguse osa kohta ning õiguse kohta mittediskrimineerimisele selles kontekstis (A/HRC/31/54)<sup>(9)</sup> ning analüüsis kodutust kui ülemaailmset inimõiguste kriisi, mis nõuab kiiret ülemaailmset reageerimist,
- võttes arvesse komisjoni 2013. aasta sotsiaalsete investeeringute paketti,
- võttes arvesse komisjoni 20. veebruari 2013. aasta soovitusel „Investeeringutes lastes aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist“ (2013/112/EL),
- võttes arvesse komisjoni 5. aprilli 2011. aasta teatist „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“ (COM(2011)0173) ning sellele järgnenud rakendamise- ja hindamisaruandeid,
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa üldhuviteenuste kvaliteediraamistik“ (COM(2011)0900),
- võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes,
- võttes arvesse komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta teatist „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued töökohad, parem elujärg“ (COM(2020)0662),
- võttes arvesse oma 10. juuli 2020. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta<sup>(10)</sup>,
- võttes arvesse oma 15. juuni 2020. aasta resolutsiooni piiriüleste ja hooajatöötajate kaitse kohta Euroopas seoses COVID-19 kriisiga<sup>(11)</sup>,
- võttes arvesse oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe kohta<sup>(12)</sup>,
- võttes arvesse oma 10. oktoobri 2019. aasta resolutsiooni euroala tööhõive- ja sotsiaalpoliitika kohta<sup>(13)</sup>,

<sup>(5)</sup> <https://dmsearch.cor.europa.eu/search/opinion>

<sup>(6)</sup> [http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES%20statement%20on%20state%20aid%20and%20local%20public%20services\\_16%2001%202016%20final.pdf](http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES%20statement%20on%20state%20aid%20and%20local%20public%20services_16%2001%202016%20final.pdf)

<sup>(7)</sup> <http://www.iut.nu/wp-content/uploads/2017/07/Housing-Ministers%20B4-Communiqu%C3%A9.pdf>

<sup>(8)</sup> <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/resolution-for-social-housing-in-europe.pdf>

<sup>(9)</sup> [https://ap.ohchr.org/documents/dpage\\_e.aspx?si=A/HRC/31/54](https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/31/54)

<sup>(10)</sup> Vastuvõetud tekstid, P9\_TA(2020)0194.

<sup>(11)</sup> Vastuvõetud tekstid, P9\_TA(2020)0176.

<sup>(12)</sup> Vastuvõetud tekstid, P9\_TA(2020)0005.

<sup>(13)</sup> Vastuvõetud tekstid, P9\_TA(2019)0033.

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

- võttes arvesse oma 26. märtsi 2019. aasta resolutsiooni finantskuritegude, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise kohta <sup>(14)</sup>,
- võttes arvesse oma 13. märtsi 2019. aasta resolutsiooni majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta ning 2019. aasta majanduskasvu analüüsi tööhõive- ja sotsiaalaspektide kohta <sup>(15)</sup>,
- võttes arvesse oma 2. märtsi 2020. aasta resolutsiooni ELi puuetega inimeste strateegia elluviimise kohta pärast 2020. aastat <sup>(16)</sup>,
- võttes arvesse oma 16. novembri 2017. aasta resolutsiooni ebavõrdsusevastase võitluse kohta töökohtade loomise ja majanduskasvu hoogustamiseks <sup>(17)</sup>,
- võttes arvesse oma 24. oktoobri 2017. aasta resolutsiooni miinimumsissetuleku poliitika kui vaesuse vastu võitlemise vahendi kohta <sup>(18)</sup>,
- võttes arvesse oma 7. juuli 2016. aasta resolutsiooni ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kohta, pöörates erilist tähelepanu ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee kokkuvõtlikele märkustele <sup>(19)</sup>,
- võttes arvesse oma 5. juuli 2016. aasta resolutsiooni pagulaste sotsiaalse kaasamise ja tööturule integreerimise kohta <sup>(20)</sup>,
- võttes arvesse oma 26. mai 2016. aasta resolutsiooni vaesuse sooliste aspektide kohta <sup>(21)</sup>,
- võttes arvesse oma 14. aprilli 2016. aasta resolutsiooni vaesusevastase eesmärgi saavutamise kohta majapidamiskulude kasvu kontekstis <sup>(22)</sup>,
- võttes arvesse oma 24. novembri 2015. aasta resolutsiooni ebavõrdsuse ja eelkõige laste vaesuse vähendamise kohta <sup>(23)</sup>,
- võttes arvesse oma 24. novembri 2015. aasta resolutsiooni ühtekuuluvuspoliitika ja marginaliseeritud kogukondade kohta <sup>(24)</sup>,
- võttes arvesse oma 16. jaanuari 2014. aasta resolutsiooni ELi kodutuse kaotamise strateegia kohta <sup>(25)</sup>,
- võttes arvesse oma 11. juuni 2013. aasta resolutsiooni sotsiaalelamute kohta Euroopa Liidus <sup>(26)</sup>,
- võttes arvesse sobiva eluaseme osana õigust piisavale elatustasemele ja selles kontekstis mittediskrimineerimisele käsitleva eriraportööri 26. detsembril 2019. aastal avaldatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni suuniseid,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. märtsi 2010. aasta soovitus CM/Rec(2010)5 seksuaalse sättumuse või sooidentiteedi alusel toimuva diskrimineerimise vastaste meetmete kohta,

---

<sup>(14)</sup> Vastuvõetud tekstid, P8\_TA(2019)0240.

<sup>(15)</sup> Vastuvõetud tekstid, P8\_TA(2019)0202.

<sup>(16)</sup> Vastuvõetud tekstid, P9\_TA(2020)0156.

<sup>(17)</sup> ELT C 356, 4.10.2018, lk 89.

<sup>(18)</sup> ELT C 346, 27.9.2018, lk 156.

<sup>(19)</sup> ELT C 101, 16.3.2018, lk 138.

<sup>(20)</sup> ELT C 101, 16.3.2018, lk 2.

<sup>(21)</sup> ELT C 76, 28.2.2018, lk 93.

<sup>(22)</sup> ELT C 58, 15.2.2018, lk 192.

<sup>(23)</sup> ELT C 366, 21.10.2017, lk 19.

<sup>(24)</sup> ELT C 366, 21.10.2017, lk 31.

<sup>(25)</sup> ELT C 482, 23.12.2016, lk 141.

<sup>(26)</sup> ELT C 65, 19.2.2016, lk 40.

**Neljapäev, 21. jaanuar 2021**

- võttes arvesse 2020. aasta mais toimunud LGBTI-inimesi käsitlevat II uuringut, mille viis läbi Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet,
  - võttes arvesse Euroopa kodanikualgatust „Eluase kõigile“ <sup>(27)</sup>,
  - võttes arvesse komisjoni 2020. aasta juuni uuringut „Soo õiguslik tunnustamine ELis: transinimeste teekond täieliku võrdsuse suunas“ <sup>(28)</sup>,
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
  - võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit (A9-0247/2020),
- A. arvestades, et juurdepääs piisavale eluasemele on põhiõigus, mida tuleb pidada teiste põhiõiguste kasutamise ning neile juurdepääsu ja väärika elu eeltingimuseks; arvestades, et liikmesriikidel ning nende kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on kohustus määratleda oma eluasemepoliitika ja võtta vajalikke meetmeid, et tagada selle põhiõiguse austamine oma eluasemeturgudel;
- B. arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 151 kohaselt võtavad liit ja liikmesriigid, pidades silmas sotsiaalseid põhiõigusi, nagu need on sätestatud 18. oktoobril 1961. aastal Torinos allkirjastatud Euroopa sotsiaalharta ja ühenduse 1989. aasta harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta, eesmärgiks tööhõive edendamise ning elamis- ja tööttingimuste parandamise, et neid ühtlustada ja samal ajal jätkuvalt täiustada, piisava sotsiaalkaitse, tööturu osapoolte dialoogi ja inimressursside arendamise, et saavutada kestlik kõrge tööhõive ja vöidelda tõrjutuse vastu;
- C. arvestades, et ELil ja selle liikmesriikidel on kohustus tagada kõigile juurdepääs korralikule ja taskukohasele eluasemele kooskõlas selliste põhiõigustega, nagu on ette nähtud Euroopa sotsiaalharta artiklitega 16, 30 ja 31 ning Euroopa sotsiaalõiguste sambaga;
- D. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 36 järgi tunnustab liit aluslepingute kohaselt ning riiklike seaduste ja tavade kohaselt juurdepääsu üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele ja austab neid, et edendada liidu sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; arvestades, et üldhuviteenused on teenused, mida liikmesriikide ametiasutused sellisena klassifitseerivad ja mille suhtes kehtivad seetõttu konkreetsed avaliku teenuse osutamise kohustused; arvestades, et neid teenuseid võib osutada riik või erasektor; arvestades, et need teenused hõlmavad sotsiaaleluruume kui üldist huvi pakkuvat sotsiaalteenust; arvestades, et üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused vastavad haavatavate kodanike vajadustele solidaarsuse ja võrdse juurdepääsu põhimõtete kohaselt; arvestades, et komisjoni teatis üldhuviteenuste kvaliteediraamistiku kohta ELis tagab kõigile kodanikele juurdepääsu põhiteenustele ja edendab kvaliteeti sotsiaalteenuste valdkonnas;
- E. arvestades, et kestliku arengu eesmärk nr 11 kutsub üles seadma 2030. aastaks konkreetseid eesmärke, et tagada kõigile juurdepääs piisavale, ohutule ja taskukohasele eluasemele ja põhiteenustele, parandada slummide olukorda, edendada kaasavat ja säästvat linnastumist ning kaasavat, integreeritud ja jätkusuutlikku inimasustuse planeerimist ja haldamist kõigis riikides;
- F. arvestades, et üha suuremal hulgal ELis elavatel madala ja keskmise sissetulekuga inimestel on raskusi endale eluaseme lubamisega, eluaseme- ja hoolduskulud on nende jaoks liiga kõrged, nad elavad kohtades, kus on probleeme ohutusega, elukohad on ebatervislikud, madala kvaliteediga, ei ole juurdepääsetavad ega energiatõhusad või on ülerahvastatud, või on kodutud või väljatõstmise ohus;
- G. arvestades, et lõpule viidud elamuprojektide suurem arv ei paranda oluliselt eluaseme kättesaadavust nende jaoks, kelle sissetulek on liiga madal, et nad saaksid üürida eluaseme turuhinnaga, ja liiga kõrge, et täita abikõlblikkuse tingimused sotsiaaleluruumi saamiseks; arvestades, et see probleem puudutab eriti üksikvanemaid, suurperesid ja tööturule sisenevaid noori;

<sup>(27)</sup> [https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000003\\_et](https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000003_et)

<sup>(28)</sup> [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/legal\\_gender\\_recognition\\_in\\_the\\_eu\\_the\\_journeys\\_of\\_trans\\_people\\_towards\\_full\\_equality\\_web.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/legal_gender_recognition_in_the_eu_the_journeys_of_trans_people_towards_full_equality_web.pdf)

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

- H. arvestades, et Eurofoundi hinnangute kohaselt läheb ebapiisav eluase ELi majandusele aastas maksma 195 miljardit eurot<sup>(29)</sup>; arvestades, et 2018. aastal elas 17,1 % ELi elanikest ülerahvastatud eluruumides<sup>(30)</sup>; arvestades, et ELis elab 28,5 % 25–34-aastastest noortest vanemate juures; arvestades, et seda arvu mõjutavad nii mitmed peamiselt sotsiaal-majanduslikud tegurid kui ka eluaseme kättesaadavus<sup>(31)</sup>; arvestades, et 2030. aastaks elab rohkem kui kaks kolmandikku kogu maailma elanikkonnast linnades<sup>(32)</sup>;
- I. arvestades, et nende ELi elanike osakaal, kes kulutas aastatel 2010–2018 rohkem kui 40 % oma kasutatavast sissetulekust eluasemele, oli 10,2 %, kuigi ELi liikmesriikide vahel täheldati olulisi erinevusi;
- J. arvestades, et eluasemete hinnad on igal aastal pidevalt kasvanud ja tõus on kiirem kui kasutatav sissetulek; arvestades, et eluase on praegu Euroopa kodanike jaoks kõige suurem kuluartikkel;
- K. arvestades, et eluasemeturg toodab hinnanguliselt 25 triljonit eurot ja on seetõttu olulisel kohal töökohtade loomisel ning on majandustegevuse liikumapanev jõud, mõjutades paljude teiste valdkondade hulgas tööjõu liikuvust, energiatõhusust, infrastruktuuri nõudlust ja vastupidavust, säästvat transporti ja linnaarengut;
- L. arvestades, et madala sissetulekuga omanike ja üürnike eluaseme taskukohasus ja eluasemetingimused on viimastel aastakümnetel halvenenud; arvestades, et peaaegu 38 % suhtelises vaesuses olevatest leibkondadest kulutas rohkem kui 40 % oma kasutatavast sissetulekust eluasemele; arvestades, et eluasemekuludega arvestades suureneb suhtelises vaesuses olevate inimeste arv ELis 156 miljonini;
- M. arvestades, et viimase kümnendi jooksul on üürikulud ELis kasvanud ning aastatel 2007–2019 tõusid 22 liikmesriigis ka eluasemehinnad;
- N. arvestades, et viimased pärast COVID-19 pandeemia puhkemist kogutud tõendid näitavad, et keskpikas perspektiivis võivad majanduslangus ja töökohtade kadumine eluasemekulude ülekoormust ja kodutuse määra ELis veelgi suurendada;
- O. arvestades, et eluasemekriis mõjutab paljudes liikmesriikides tõsisemalt linnapiirkondi, kus ka keskmise sissetulekuga leibkondadel on keeruline leida turuhinnaga taskukohast eluaset;
- P. arvestades, et eluasemekriis on levinud nii jõukates kui ka vähem jõukates riikides, tuues kaasa sotsiaalse tõrjutuse ja ruumilise segregatsiooni; arvestades, et juurdepääs inimväärsele ja taskukohasele eluasemele on raskem haavatavatele elanikkonnarühmadele, nagu töötavad vaesed, naised, noored, eelkõige noored töötud, üksikvanemad, suured perekonnad, eakad, eriti üksi elavad inimesed, LGBTIQ-inimesed, rändajad, pagulased, puuetega inimesed, füüsiliste või psüühikahäiretega inimesed ning tõrjutud kogukondadest pärit inimesed, sealhulgas romad;
- Q. arvestades, et COVID-19 kriis on suurendanud eluasemega seotud ebakindlust, liigset võlakoormust ning väljatõstmise ja kodutuse ohtu, ning on toonud esile paljude, eriti eakate inimeste, aga ka võõrtöötajate ja hooajatöötajate ebakindla olukorra, kuna neil puudub juurdepääs eluasemele, mis vastab nõutavatele tervise- ja sotsiaalse distantseerumise nõuetele;
- R. arvestades, et Eurofoundi COVID-19 käsitlev uuring näitas, et 2020. aasta aprillis oli 38 % vastanutest juba kogenud oma finantsolukorra halvenemist ning 47 %<sup>(33)</sup> teatas toimetulekuraskustest – see näitaja tõusis töötute seas 87 %ni; arvestades, et nendest ligikaudu 30 %-l juba olid kommunaalmaksete võlgnevused ja 22 %-l üüri- või hüpoteeklaenumaksete võlad ning viiendik kartis, et üürivõla tõttu satub ohtu nende elukoha stabiilsus; arvestades, et Eurofoundi uuringud näitavad, et 2016. aastal teatas 14 % ELi 28 liikmesriigi elanikest võlgnevustest seetõttu, et

<sup>(29)</sup> <https://www.eurofound.europa.eu/news/news-articles/inadequate-housing-is-costing-europe-eu194-billion-per-year>

<sup>(30)</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en>

<sup>(31)</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20190514-1>

<sup>(32)</sup> [https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the\\_worlds\\_cities\\_in\\_2018\\_data\\_booklet.pdf](https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_data_booklet.pdf)

<sup>(33)</sup> <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2020/addressing-household-over-indebtedness>

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

nad ei suutnud plaanipäraselt tasuda üürimakseid või hüpoteeklaenu, tarbijalaenu ja sõprade või pereliikmete käest võetud laenu makseid või kommunaal- või telefoniarveid; arvestades raskustega (või suurte raskustega) toime tulevate inimeste osakaalu, kellel (veel) puuduvad võlgnevused, on liigse võlakoormuse ohus 21 % ELi kodanikest;

- S. arvestades, et COVID-19 pandeemia on olnud laastav mõju Euroopa tööturule, kusjuures Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni hinnangul vastab 2020. aasta teises kvartalis kaotatud töötundide arv 44 miljonile täistööajaga töökohale; arvestades, et COVID-19 kriis on halvendanud rasketes eluaseme- või eluolukordades inimesi tavaliselt abistavate valitsusväliste ja heategevusorganisatsioonide olukorda ning seadnud kahtluse alla selle, kas nad saavad jätkata oma teenuste osutamist;
- T. arvestades, et sunniviisiline väljatõstmine on määratletud kui üksikisikute, perekondade ja/või kogukondade alaline või ajutine eemaldamine nende poolt kasutatavatest kodudest ja/või aladelt ilma rahvusvahelise inimõigusega kooskõlas olevate juriidiliste või muu kaitse vormide pakkumiseta ja võimaluseta sellist kaitset kasutada; arvestades, et sunniviisiline väljatõstmine on juba ammu tunnustatud inimõiguste rängaks rikkumiseks;
- U. arvestades, et nõuetekohase eluaseme puudumine on paljude ELi kodanike jaoks tõsine probleem; arvestades, et praegu pole ELis kodutute arvu kohta täpseid andmeid, kuid järjekindlalt kogutud andmed on mis tahes tõhusa avaliku poliitika aluseks;
- V. arvestades, et viimasel kümnendil on kodutute osakaal paljudes liikmesriikides kasvanud eluasemekulude, majanduskriisi mõju ja sellele järgnenud poliitika, sealhulgas sotsiaalprogrammide ja hüvitiste külmutamise või kärpimise tõttu;
- W. arvestades, et programm „Esmalt eluase“ on integreeritud strateegia kodutuse vastu võitlemiseks, ühendades eluasemetoe sotsiaalteenustega ja kodutute tööturule integreerimisega; arvestades, et selle põhimõtete vastuvõtmine liikmesriikide poolt võib oluliselt aidata kodutust vähendada;
- X. arvestades, et Euroopa sotsiaalõiguste samba 19. põhimõtte käsitletakse eluasemeabi ja kodutuse küsimusi; arvestades, et komisjon on teatanud, et esitab selle rakendamiseks tegevuskava 2021. aasta veebruariks; arvestades, et kodutusega rikutakse õigust inimväärsel eluasemele ja mitmeid teisi inimõigusi, sealhulgas õigust mitte-diskrimineerimisele, õigust tervisele, veele ja kanalisatsioonile, turvalisusele ja õigust elada vabana julmast, alandavast ja ebainimlikust kohtlemisest<sup>(34)</sup> ning seega on see põhimõtteliselt vastuolus ELi sotsiaalse progressi eesmärkide ja sotsiaalse mudeliga; arvestades, et kodutud ja mitteametlikes eluruumides elavad isikud on sageli oma eluasemestaatus tõttu kriminaliseerimise, ahistamise, häbimärgistamise, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise ohvrid; arvestades, et neile keelatakse sageli ka juurdepääs sanitaarruumidele, neid kogutakse kokku ning aetakse kogukondadest välja ning nad on äärmusliku vägivalda ohvrid; arvestades, et kodutute inimeste oodatav eluiga on kogu elanikkonna oodatavast elueast oluliselt madalam;
- Y. arvestades, et kodutuse määratlus peaks hõlmama nii materiaalselt aspekti (minimaalselt piisava eluaseme puudumine) kui ka sotsiaalset aspekti (turvalist kohta perekonna või sotsiaalsete suhete loomiseks, ühiskondlikus elus osalemiseks ja väärika elu elamiseks)<sup>(35)</sup>; arvestades, et COVID-19 kriis on näidanud, et kodutuse vastu võitlemine on rahvatervise küsimus ning lahendusi on võimalik leida näiteks ajutise eluaseme pakkumise ja väljatõstmisele moratooriumi kehtestamise teel ehk meetmete abil, mida on mitmes liikmesriigis rakendatud;
- Z. arvestades, et kodutus suureneb vähemalt 24 liikmesriigis; arvestades, et Euroopa Liidus peab igal ööl 700 000 kodutut magama varjupaigas või tänaval ning see arv on viimase 10 aasta jooksul kasvanud 70 %.

<sup>(34)</sup> Korraliku eluaseme õigusega tegeleva ÜRO eriraportööri lõpparuanne, lk 3.

<sup>(35)</sup> Korraliku eluaseme kui piisava elatustaseme õiguse osaga ja sellega seotud mittediskrimineerimise õigusega tegeleva ÜRO eriraportööri aruanne, A/HRC/31/54.

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

- AA. arvestades, et puudus on taskukohastest sotsiaalelamutest ja kättesaadavatest eluasemetest; arvestades, et 9,6 % ELi 27 liikmesriigi elanikkonnast elab majapidamistes, kus kulutatakse ekvivalentnetosissetulekust 40 % või rohkem eluasemele<sup>(36)</sup>; arvestades, et puuetega inimeste eluasemekulude koormus on suurem, võrreldes eluasemete ülekoormuse määra, mis on puuetega inimeste puhul 12,5 % ja puudeta inimeste puhul 9,9 %;
- AB. arvestades, et eluaseme taskukohasust tuleb vaadelda üldises seoses sissetulekute ja arenguga, aga ka jaotava õigluse ja eluasemekulude ülemäärase tõusuga ning sellel on selge sooline mõõde; arvestades, et eluasemeturu tõrked ohustavad sotsiaalset ühtekuuluvust Euroopas, suurendavad kodutust ja vaesust ning mõjutavad usaldust demokraatia vastu; arvestades, et kõikide nende probleemide lahendamiseks peavad riiklikud ja kohalikud ametiasutused olema võimelised kohandama piisavalt eluasemepoliitikat, sealhulgas riigiabimeetmeid, et luua tingimused ja toetused investeeringuteks sotsiaaleluruumidesse ja taskukohastesse elamutesse;
- AC. arvestades, et sotsiaaleluruumidega seotud avaliku sektori kulutuste tase on Euroopas riigiti erinev, kusjuures mõned riigid panustavad riiklikku eluasemetoetusesse rohkem kui teised; arvestades siiski, et vajadus sotsiaaleluruumide järele on kasvanud alates 2008. aasta finantskriisist, sest madalama sissetulekuga inimestel on eluasemega seotud finantssurve suurem; arvestades, et riikides, kus rakendatakse universaalset sotsiaaleluruumide mudelit, on enamasti suured üürieluasemesektorid, mille kõigi eesmärk on edendada sotsiaalset segunemist ja vältida sotsiaal-majanduslikel teguritel põhinevat segregatsiooni<sup>(37)</sup>;
- AD. arvestades, et 2018. aastal tõusid eluasemehinnad 2015. aastaga võrreldes peaaegu kõigis liikmesriikides; arvestades, et viimase kolme aasta jooksul on majade hinnad ELis tõusnud keskmiselt 5 %;
- AE. arvestades, et avalikud investeeringud sotsiaaleluruumidesse on viimastel aastatel vähenenud; arvestades, et valitsuste kulutused sotsiaaleluasemetesse (siirded ja kapital) moodustavad vaid 0,66 % Euroopa SKPst, mis on hiljutise ajaloolise taseme järgi madal ja langustrendis;
- AF. arvestades, et ELi elamispiindade hulk kasvab oluliselt, kuid eluasemepuudus on endiselt oluline probleem;
- AG. arvestades, et ELis on 10,3 % inimeste jaoks eluasemekulud liiga kõrged;
- AH. arvestades, et ebapiisavad elamistingimused ja kodutus mõjutavad negatiivselt mitte ainult inimeste füüsilist ja vaimset tervist, heaolu ja elukvaliteeti, vaid ka nende juurdepääsu tööhõivele ning muudele majandus- ja sotsiaalteenustele;
- AI. arvestades, et juurdepääsu võimaldamine vaba aja veetmise rajatistele, kogukonnakeskustele, parkidele ja haljasaladele mõjutab positiivselt ka elutingimusi; arvestades, et sotsiaaleluasemetesse tehtavad investeeringud peaksid toetama ka füüsilise kogukonnapõhise infrastruktuuri (kogukonnakeskused, spordirajatised jne) loomist ja kogukondlike programme, et inimeste elukvaliteeti täiendavalt parandada;
- AJ. arvestades, et WHO on määranud elamistingimused tervisealase ebavõrdsuse vastu võitlemise meetmete põhisektorina<sup>(38)</sup>; arvestades, et 2,1 % Euroopa kodanikest ei oma siseruumides olevat vannituba, duši ega tualetti; arvestades, et enamik sellistest inimestest elab viies liikmesriigis: Rumeenias (27,7 %), Bulgaarias (15,3 %), Leedus (10,6 %), Lätis (9,9 %) ja Eestis (5,3 %)<sup>(39)</sup>; arvestades, et maapiirkonnad on eriti kannatanud kanalisatsioonile ja muudele põhilistele kommunaalteenustele juurdepääsetavuse tagamiseks tehtud ebapiisavate investeeringute tõttu; arvestades, et oma poliitika ja tegevuse määramisel ja rakendamisel peaks Euroopa Liit tagama inimeste tervise kaitse kõrge taseme;

<sup>(36)</sup> [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing\\_statistics&oldid=497245#Housing\\_affordability](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing_statistics&oldid=497245#Housing_affordability)

<sup>(37)</sup> Euroopa Nõukogu Arengupank, „Housing inequality in Europe“ (Eluasemete ebavõrdsus Euroopas), 2017, lk 34.

<sup>(38)</sup> [https://www.who.int/social\\_determinants/Guidance\\_on\\_pro\\_equality\\_linkages/en/](https://www.who.int/social_determinants/Guidance_on_pro_equality_linkages/en/)

<sup>(39)</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20191119-1>

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

- AK. arvestades, et komisjoni andmetel on lastega leibkonnad üldiselt suuremas väga halbades tingimustes elamise ohus ning ülerahvastatud leibkonnas elavate laste osakaal on vaesuses elavate laste puhul suurem kui kogu elanikkonna puhul; arvestades, et sotsiaaleluruumide kättesaamatus on palgavaesuses elavatele lastele takistuseks, mis on tingitud sotsiaaleluruumide ebapiisavast pakkumisest, mis toob kaasa pikad ooteajad; arvestades, et nõuetekohaselt köetav eluase koos ohutu vee- ja kanalisatsioonisüsteemiga ning eluase üldiselt on laste tervise, heaolu, kasvu ja arengu põhitegur; arvestades, et piisav eluase soodustab ka laste õppimist ja õppetööd <sup>(40)</sup>;
- AL. arvestades, et energiaostuvõimetus on püsiv probleem, mis mõjutab ELis miljoneid inimesi, ja arvestades, et COVID-19 süvendab kriisi piirangutega, mis viivad energiatarbimise ja arvete hüppelise suurenemiseni; arvestades, et COVID-19 tõttu on paljud töötajad kaotanud töö või osa sissetulekust, hoolimata enamiku liikmesriikide poolt kasutusele võetud ja ELi toetatud rahalise toetuse meetmetest ja lühendatud tööajast; arvestades, et eluasemetoetused ja üüritoetused ei ole sageli tegelike eluasemekulude katmiseks piisavad ja mõnes riigis takistavad väga ranged kriteeriumid haavatavamate rühmade juurdepääsu eluasemetoetustele;
- AM. arvestades, et ühiskonnad vananevad ja neis toimuvad demograafilised muutused; arvestades, et inimeste vananedes eluasemevajadused muutuvad vastavalt muudatustele elustiilis või perekonnaseisus; arvestades, et takistused eluaseme saamisel hõlmavad ligipääsu puudumist, üksindust, ohutusega seotud probleeme ja hoolduskulusid;
- AN. arvestades, et eluruumid peaksid olema ohutud, mugavad ja hõlpsasti hooldatavad, mis on kõik olulised aspektid eelkõige eakate inimeste jaoks;
- AO. arvestades, et elamufondi energiatõhususel on otsene mõju kütteostuvõimetusele ja ülalpidamiskuludele; arvestades, et gaasi- ja energiaturg on üks kõige kasumlikumaid sektoreid maailmas, kuigi peaaegu 7 % ELi leibkondadest ei suuda oma kommunaalmakseid maksta <sup>(41)</sup>; arvestades, et madalama sissetulekuga leibkonnad maksavad ka energia eest rohkem; arvestades, et renoveerimislaine võib mängida suurt rolli energiasäästu saavutamisel, kulude ja energiatarbimise vähendamisel ning seetõttu aidata leevendada energiapuudust ning parandada kõigi mugavusi ning sanitaar- ja elamistingimusi;
- AP. arvestades, et ELi majanduse CO<sub>2</sub>-heite vähendamine 2050. aastaks on kliimamuutustevastases võitluses ühine eesmärk ning ehitiste kütte ja jahutuse jaoks kasutatav energia on selle üks peamisi põhjustajaid; arvestades, et Euroopa roheline kokkuleppe kaudu seadis Euroopa Liit endale eesmärgi muuta hooned energiatõhusamaks;
- AQ. arvestades, et enam kui pooltes ELi liikmesriikides on 1000 elaniku kohta nüüd üle 500 eluruumi; arvestades, et see näitaja on kõrgeim riikides, mis on turismisihtkohad, kus kõrghooaja puhkusereisideks ehitatud puhkemajad turismikeskustes ei võimalda laiema ühiskonna eluasemevajadusi rahuldada <sup>(42)</sup>;
- AR. arvestades, et pagulased, varjupaigataotlejad, rändajad, eriti dokumentideta isikud, riigisisest ümberasustatud isikud, kodakondsuseta isikud, puuetega inimesed, lapsed ja noored, põlisrahvad, naised, LGBTIQ-inimesed, eakad ning rassiliste, etniliste ja usuliste vähemuste esindajad on kodutute või mitteametlikes või halbades eluasemetes elavate inimeste hulgas ebaproportsionaalselt esindatud ning sageli viiakse nad kõige marginaalsematesse ja ebaturvalisematesse piirkondadesse; arvestades, et eespool nimetatud inimesed kogevad oma elamispinna tõttu sageli ka valdkondadeüleist diskrimineerimist; arvestades, et oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel püüab Euroopa Liit võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puute, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel;
- AS. arvestades, et komisjon võttis 12. novembril 2020 vastu oma esimese LGBTIQ võrdõiguslikkuse strateegia;

<sup>(40)</sup> Lastegarantii teostatavusuuring: Sihtrühma aruteludokument ebakindlates perekondlikes oludes elavate laste kohta.

<sup>(41)</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200120-1>

<sup>(42)</sup> <https://www.oecd.org/els/family/HM1-1-Housing-stock-and-construction.pdf>

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

- AT. arvestades, et Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitas dokumendis CM/Rec(2010)5 liikmesriikidel võtta meetmeid, et tagada korraliku eluaseme kättesaadavus kõigile inimestele tõhusalt ja võrdselt seksuaalse sättumuse või sooidentiteedi alusel diskrimineerimata; arvestades, et lisaks soovitati pöörata asjakohast tähelepanu kodutusega seotud riskidele, mida kogevad LGBTIQ-inimesed, sealhulgas noored ja lapsed, kes võivad olla eriti haavatavad sotsiaalse tõrjutuse tõttu, sealhulgas nende endi perekondade poolt;
- AU. arvestades, et komisjoni uuring sooidentiteedi seadusliku tunnustamise kohta ELis tõstab esile trans- ja alternatiivse sooidentiteediga inimeste diskrimineerimise eluasemeturule juurdepääsul, sealhulgas kodude kaotamise seoses mõne soo õigusliku tunnustamise menetlusega seonduva lahutusnõudega ELis; arvestades, et juurdepääs soo õiguslikule tunnustamisele suurendab transinimeste eluaseme leidmise tõenäosust juhtudel, kui nende dokumendid peavad vastama nende soovajendusele;
- AV. arvestades, et komisjonil on mitmeid olulisi eluasemeturuga seotud pädevusi, sealhulgas pangajärelevalve, rahapoliitika, laenu- ja hüpoteeklaenu, sealhulgas makseraskuste kaotamise eeskirjad ja võlgade arveldamine, samuti sekkumisvõime finantsmullide korral, eluasemete sotsiaalse finantseerimise avalikud kulud ja viivislaenu; arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu protokollile nr 26 peaks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ülesannete täitmine, näiteks sotsiaalse ja taskukohase eluaseme pakkumine, põhinema konkreetsetel riiklikel, piirkondlikel või kohalikel ülesannetel, mis peegeldavad vajadusi ja proportsionaalset toetust eluasemetele ja kogukondadele;
- AW. arvestades, et eluasemete ja maa spekulatiivne omandamine mängib olulist rolli eluasemehindade jätkuvas tõusus; arvestades, et eriti linnades ja linnalähedastes piirkondades võib järsku ja pidevat eluaseme- ja üürihindade tõusu;
- AX. arvestades, et sunniviisiline väljatõstmine on määratletud kui üksikisikute, perekondade ja/või kogukondade alaline või ajutine eemaldamine nende poolt kasutatavatest kodudest ja/või aladelt ilma rahvusvahelise inimõigusega kooskõlas olevate juriidiliste või muu kaitse vormide pakkumiseta ja võimaluseta sellist kaitset kasutada; arvestades, et sunniviisiline väljatõstmine on juba ammu tunnustatud inimõiguste rängaks rikkumiseks;

### ***Piisavate, energiatõhusate ja tervislike eluasemete pakkumine***

1. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et õigust piisavale eluasemele tunnustatakse ja täidetakse kohaldatavate Euroopa ja riiklike õigusnormide kaudu kui põhiõigust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama kõigile võrdse juurdepääsu korralikule eluasemele, sealhulgas puhtale ja kvaliteetsele joogiveele ning piisavatele ja õiglastele sanitaartingimustele ja hügieenile, kanalisatsiooni- ja veevõrkudega ühendatusele, kvaliteetsetele siseruumidele ning taskukohasele, usaldusväärsele ja säästvale energiale, aidates sellega kaasa vaesuse kaotamisele kõigis selle vormides, kaitstes ebasoodsas olukorras olevatesse majapidamistesse kuuluvate inimeste inimõigusi ja toetades kõige haavatavamaid rühmasid, et kaitsta nende tervist ja heaolu;
2. kinnitab veel kord oma üleskutset kehtestada kogu ELis moratorium, millega keelatakse kütte väljalülitamine talveperioodil, ja nõuab talverahu kehtestamist; mõistab hukka moratoriumist kõrvalehoidmise sügisperioodil küttesüsteemide ühendamata jätmise kaudu, mis muudab moratoriumi seetõttu ebatõhusaks; kutsub komisjoni üles tagama, et elektritarnijad võtaksid kasutusele kaitsemeetmeid, et tagada kõige suurematele abivajajatele kodune energiavarustus, sest juurdepääs sellistele põhiteenustele nagu vesi, elekter ja kanalisatsioon on kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks hädavajalik;
3. nõuab, et ELi tasandil kehtestataks kohustuslikud miinimumnõuded tervislikele kodudele, sealhulgas siseõhu kvaliteedile, mis peaksid olema kooskõlas vähemalt WHO suunistega; kutsub liikmesriike üles järgima ja jõustama avalike sanitaartingimuste ja rahvatervise eeskirju ning Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) piisava eluaseme, tervishoiu ja temperatuuri suuniseid ning jagama riiklikul tasandil kasutusele võetud parimaid tavasid ja järeldusi;
4. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma prioriteediks heitkoguste vähendamise ja energiatõhususe eluasemete renoveerimise abil; toetab renoveerimislaine keskendumist kütteostuvõimetuse ja kõige kehvemate näitajatega hoonetega tegelemisele kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide ja põhimõtetega, et tagada sotsiaalselt õiglane üleminek kliimanetraalsele majandusele, mis ei jäta kedagi kõrvale; nõuab erilise tähelepanu pööramist sotsiaalelamutele,

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

ühepereelamutele ja omaniku kasutuses olevatele korterelamutele, samuti eluasemete nappuse ja eluasemetele juurdepääsetavuse probleemiga tegelemisele; rõhutab seetõttu, et üürnikke ja eluaset kasutavaid omanikke tuleks täielikult teavitada ja nad tuleks kaasata renoveerimisprojektidesse ning nende üldkulud ei tohiks seetõttu suurenedagi;

5. kutsub liikmesriike üles korraldama energiasäästukampaaniaid; rõhutab energiatõhususe miinimumstandardite rolli kõige halvemini toimivate hoonete renoveerimise mahu ja ulatuse stimuleerimisel ning tervitab renoveerimislaine kava kehtestada olemasolevatele hoonetele energiatõhususe ja ehitiste energiatõhususe direktiivide eelseisval läbivaatamisel kohustuslikud energiatõhususe miinimumstandardid;

6. tunneb heameelt komisjoni toetuse üle, et rahastada renoveerimislaine raames lahendusi madala sissetulekuga leibkondade jaoks; tervitab eluasemekulude neutraalsuse mudelit (sealhulgas üüri-, energia- ja tegevuskulud ning kohalikud maksud), sest see ühendab sotsiaalseid ja kliimaeesmärke ning hoiab ära väljatõstmise renoveerimise tõttu (väljatõstmise põhjendusel, et hoone vajab suuremahulist renoveerimist), tagades, et üüri tõus on energiasäästuga täielikult tasakaalus; rõhutab vajadust kaitsta üürnikke väljatõstmise eest eluruumide renoveerimise ajal;

7. märgib, et renoveerimise soodustamiseks, eriti korterelamute puhul, on keske tähtsusega osalemine, teabevahetus ja rahalised stiimulid; kutsub komisjoni, liikmesriike ja finantseerimisasutusi üles tagama renoveerimisrahastamise laialdane kättesaadavus ja kõigi omandiõiguse kategooriate rahastamiskõlblikkus, sealhulgas olukordades, kus puudub koduomanike ühendus;

8. kutsub komisjoni üles seadma mitmeaastases finantsraamistikus ja Euroopa Liidu taasterahastus esikohale renoveerimislaine, seades haavatavas olukorras olevad inimesed taastepoliitika keskmesse, ning tagama kõigile võrdse juurdepääsu renoveerimisprojektidele, sest investeringud sellesse valdkonda võivad toimida vastutsüklilise sekkumisena, millel on oluline töökohtade loomise potentsiaal; kutsub liikmesriike üles seadma taaste- ja vastupidavuskavades esikohale renoveerimise, et aidata kaasa vähemalt 3 % kõigi Euroopa hoonete täielikule renoveerimisele aastaks; nõuab, et erilist tähelepanu pöörataks ka maavärinate poolt ohustatud hoonete renoveerimisele Euroopa maavärinaohtlikes piirkondades;

9. kutsub ELi ja liikmesriike üles toetama ehitussektoris ringmajandust ning rakendama hoonete ja toodete suhtes ringmajanduse põhimõtteid koos kohustuslike roheliste kriteeriumidega; kutsub ELi ja liikmesriike üles toetama renoveerimisvõimalusi kaaludes ehitustooteid, mis on valmistatud madala süsinikusisaldusega, jätkusuutlikest ja mittetoksilistest materjalidest, mida on ka lihtne parandada ja korduvkasutada, ning julgustama kütmisel ja jahutamisel kiiret üleminekut taastuvatele energiaallikatele; rõhutab, et keskkonnasõbralikumad kodud, mis on ehitatud keskkonnasäästlikumatest ja vastupidavamatest materjalidest, tekitavad nii laia sotsiaalset kui ka individuaalset majanduslikku kasu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles lisama oma eluasemeinvesteeringute kavadesse rohelised sotsiaalkorterid, sealhulgas sotsiaaleluruumide jätkusuutlikkuse kriteeriumid;

10. kutsub komisjoni üles tagama, et riigihangete eeskirjad võimaldaksid sotsiaalelamute sektoris uuendusi renoveerimisel ja pikaajalist partnerlust, näiteks nutikat lähenemisviisi naabruskonnale, mis on välja pakutud renoveerimislaine taskukohaste eluruumide algatuse raames;

11. kutsub liikmesriike üles edendama programme ja stiimuleid, et pered asuksid elama üksteise lähedale, tugedama põlvkondadevahelisi sidemeid ja võimaldama eakatel inimestel, kes peavad rahalistel või tervislikel põhjustel kodust lahkuma, leidma uue majutuse, mis vastab nende vajadustele, lahkumata kogukonnadest, kus nad on aastaid elanud;

### ***Võitlus kodutuse ja diskrimineerimise vastu***

12. nõuab ELi tasandil eesmärgi kehtestamist, et kaotada kodutus 2030. aastaks; kutsub komisjoni üles võtma tõhusamaid meetmeid, et toetada liikmesriike kodutuse vähendamisel ja kaotamisel, mis on üks Euroopa sotsiaalohtudest; samba tegevuskava prioriteetidest;

13. kutsub komisjoni üles esitama ettepaneku riiklike kodutuse kaotamise strateegiate ELi raamistiku kohta ning kutsub liikmesriike üles võtma vastu põhimõtte „Esmalt eluase“ ja seadma prioriteediks alalise eluaseme andmise kodututele, sealhulgas ennetavate ja reageerivate meetmete kaudu riiklike kodutuse kaotamise strateegiate raames, lähtudes süsteemsest konsulteerimisest valitsusväliste organisatsioonidega, kes töötavad kodutuse, vaesuse ja diskrimineerimise valdkonnas;

Neljäpäev, 21. jaanuar 2021

14. usub, et komisjon peaks järgima edukate olemasolevate mudelite, näiteks strateegia „Esmalt eluase“ rakendamist asjakohaste rahastamisvahendite kaudu, nagu Euroopa Sotsiaalfond+ ja Euroopa Regionaalarengu Fond;

15. rõhutab vajadust ministeeriumidevahelise ja valitsustevahelise koostöö järele ning ka peamiste sidusrühmade osalemise järele nende strateegiate väljatöötamisel ja rakendamisel ning julgustab liikmesriike omavahel parimaid tavasid vahetama;

16. rõhutab, et oluline on koguda usaldusväärseid andmeid kodutuse, sealhulgas noorte kodutuse kohta, kaasates asjakohaseid valitsusväliseid organisatsioone ja ametiasutusi, kes tegelevad vaesuse riskirühma kuuluvatele või kodututele inimestele teenuste osutamisega; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma kodutuse kohta ELis vastu ühise raammääratluse ja sidusad näitajad, mis võimaldaksid kodutuse ulatusest ELi eri liikmesriikides ühtmoodi aru saada ning seda süstemaatiliselt võrrelda ja hinnata ning mis võimaldaks ELi tasandil kodutute määra süstemaatiliselt jälgida selliste asutuste kaudu nagu Eurostat; nõuab, et kasutataks olemasolevaid vahendeid, nagu Euroopa kodutuse ja eluasemealase tõrjutuse tüpoloogiat (ETHOS);

17. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles võtma meetmeid ja rakendama programme nende noorte jaoks, kes saavad 18-aastaseks ja on kodutuks jäämise ohus; kutsub komisjoni üles osutama noortele rahalist tuge iseseisva elu alustamiseks, parandades juurdepääsu taskukohase eluaseme rahastamist käsitlevale teabele ja tagades, et muudetud noortegarantii aitab kaasa võitlusele noorte kodutuse probleemi vastu, mis suureneb paljudes ELi riikides;

18. kiidab heaks LGBTIQ võrdõiguslikkuse strateegias tähelepanu pööramise LGBTIQ-inimeste kodutusele, eriti LGBTIQ-noorte kodutusele; kutsub komisjoni üles looma vahendeid andmete paremaks kogumiseks, edendama teadusuuringuid kogu ELis ja hõlbustama LGBTIQ-inimeste kodutuse probleemi käsitlevate lähenemisviiside vahetamist liikmesriikide vahel;

19. kordab oma 16. jaanuari 2014. aasta nõudmist lõpetada kodutute kriminaliseerimine ning muuta diskrimineerivat suhtumist, millega takistatakse kodutute ligipääsu sotsiaalteenustele ja peavarjule;

20. kutsub Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit üles paremini jälgima vihakuritegusid ja aporifoobiast ajendatud intsidente; rõhutab, et vaesus ja kodutus ei ole kuritegu; kutsub liikmesriike üles looma avalikus poliitikas mehhanisme kodutute turvalisuse tagamiseks ning määratlema avaliku julgeoleku poliitikas ka aporifoobia vihakuriteona; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles keelustama ja käsitlema diskrimineerimist kodutuse või muu eluasemest tingitud seisundi alusel ning tunnistama kehtetuks kõik seadused ja meetmed, mille alusel kriminaliseeritakse või karistatakse inimesi kodutuks olemise eest või sellega seotud käitumist, näiteks magamist või söömist avalikes kohtades, samuti keelustama kodutute sunniviisiline väljasaatmine avalikust ruumist, välja arvatud juhul, kui neile pakutakse turvalist eluaseme alternatiivi, ja keelama nende isiklike asjade hävitamist;

21. kutsub liikmesriike üles tagama, et erakorralised meetmed kodutuse ennetamiseks ja kodutute kaitsmiseks COVID-19 kriisi ajal, eriti väljatõstmise ja energiavarustuse katkestamise moratoorium ning ajutise eluaseme pakkumine, säiliks nii kaua kui vaja ning et neile järgneksid piisavad ja püsivad lahendused; kutsub liikmesriike üles toetama ja edendama valitsusväliseid ja heategevusorganisatsioone, kes pakuvad kodututele tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid, ning aitama neid kaitsta COVID-19 eest;

22. tunnistab, et mõnes hädaolukorras, näiteks olukorras, kus inimesed seisavad silmitsi ebakindlate haldusolukordadega või on tegemist koduvägivalla ohvritega, tuleks hädaolukorra eluasemelahendused, näiteks varjupaigad, teha abivajajatele kättesaadavaks; kutsub liikmesriike üles tagama, et keegi ei oleks sunnitud korralike alternatiivide puudumise tõttu tänaval magama; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema koostööd, et edendada tingimusteta juurdepääsu akuutse eluasemevajaduse korral piisava kvaliteediga ajutisele varjupaigale kõigile, kes seda vajavad; rõhutab siiski, et see peaks olema üksnes ajutine lahendus ega ole alternatiiv struktuursetele lahendustele, nagu ennetamine ning korraliku eluaseme ja sotsiaalabi pakkumine kodutuse korral;

23. tuletab meelde, et naised on eluasemekriisile eriti vastuvõtlikud; rõhutab, et vaesus mõjutab naisi rohkem eelkõige naiste ja meeste palga- ja pensionilõhe tõttu, ning ka tulenevalt asjaolust, et nad töötavad sagedamini osalise tööajaga töökohtadel; rõhutab, et naiste kodutus on sageli vähem nähtav ja sellega tuleb konkreetselt tegeleda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama riiklikes kodutuse strateegiates välja soopõhise lähenemisviisi, et toetada kodututena elavaid naisi,

**Neljapäev, 21. jaanuar 2021**

kes on sageli kannatanud keeruliste traumade all ja kes peavad hakkama saama uute probleemidega, näiteks perevägivald ja väärkohtlemine, lastest eraldamine, häbimärgistamine ning ohutute ja turvaliste ruumide puudumine; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles arendama eluasemepoliitika soolist lähenemisviisi, toetades eelkõige naisi, kes puutuvad kokku teatavate eriolukordadega, näiteks üksikvanemaks olemine;

24. tuletab meelde, et COVID-19 poolt põhjustatud sotsiaalsel distantseerumisel ja karantiinil on olnud dramaatiline mõju naistevastase vägivalda juhtumite arvule, sealhulgas suurenesid perevägivalda ja laste väärkohtlemise juhtumid; tuletab meelde, et naiste majanduslik sõltumatus on osutunud peamiseks vahendiks soolise vägivalda vastu võitlemisel; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles toetama rahaliselt soolise vägivalda ohvriks langenud naisi, kes alustavad iseseisvat ellu, parandades juurdepääsu taskukohase eluaseme rahastamist käsitlevale teabele, et edendada nende majanduslikku sõltumatust ja elatustaset;

25. kutsub üles koostama terviklikku ja integreeritud vaesusevastast strateegiat koos kindlaksmääratud vaesuse vähendamise eesmärgiga, mis hõlmaks ka laste vaesust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et laste õigus piisavale eluasemele on rakendatud, sealhulgas pakkudes sellega seotud toetusi vanematele, kellel on raskusi eluaseme ülevõlpidamisega või eluaseme kättesaadavusega, et jääda oma laste juurde, pöörates erilist tähelepanu noortele täiskasvanutele, kes lahkuvad lastehoolekandeesutustest; kutsub komisjoni üles esitama Euroopa lastegarantii hiljemalt 2021. aastaks koos 20 miljardi euro suuruse eelarve eraldamisega, mille rakendamisega tagatakse igale ELi lapsele muu hulgas juurdepääs inimväärsele eluasemele;

26. kutsub liikmesriike üles kindlustama kõigile võrdne juurdepääs inimväärsele eluasemele, võitlema rassismi ning romavastasusega ja tagama, et kedagi ei diskrimineerita ühelgi Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21 sätestatud alusel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama harta ja rassilise võrdsuslikkuse direktiivi rakendamise ning samuti ELi romade integreerimise riiklike strateegiate raamistiku ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise; nõuab, et nad pööraksid erilist tähelepanu valdkondadeülesele diskrimineerimisele; kutsub nõukogu üles võtma kiiresti vastu horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi; kutsub komisjoni üles tõhusalt hindama liikmesriikide poliitilist pühendumust ja algatama rikkumismenetlusi nende liikmesriikide vastu, kes ei jõusta ELi diskrimineerimisvastaseid õigusakte või kriminaliseerivad kodutuid;

27. nõuab tungivalt, et liikmesriigid määratleksid ja rakendaksid slummide ja liiga kõrge üürihinna vastast poliitikat ning jagaksid selle poliitika häid tavaid;

28. märgib sügava murega, et romade tingimused on jätkuvalt äärmiselt murettekitavad ning paljud elavad sageli eraldatud asulates, mida iseloomustavad ebakvaliteetsed elutingimused; kutsub liikmesriike üles edendama ruumilise segregatsiooni kaotamist ja kaasama romadest abisaajad eluasemeprojektide väljatöötamisse, rakendamisse, jälgimisse ja hindamisse, tagamaks tõhusalt, et neile antakse teavet olemasolevate vahendite, samuti diskrimineerimisvastase poliitika ja mehhanismide kasutamiseks, et ennetada sundväljatõstmist ning tagada mittepaikestele romadele piisavad ja asjakohased peatumiskohad; rõhutab tungivat vajadust hariduse ja üldsuse teadlikkuse tõstmise kampaaniate järele ning sellega seoses ka avaliku sektori investeeringute järele, mis on muutunud veelgi vajalikumaks ka COVID-19 pandeemia ohtude tõttu; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kasutaksid kavandatud õiglase ülemineku fondi eluaseme-, tervishoiu- ja tööhõivealase olukorra parandamiseks, mis ei jäta kõrvale kedagi, sealhulgas romasid;

29. hoiatab, et selleks et mis tahes väljatõstmine oleks vastavuses rahvusvahelise inimõigusega, peab olema täidetud mitu kriteeriumit, sealhulgas mõjutatute mõistlik kaasamine, kõigi kasutuskõlblike alternatiivide uurimine, ümberpaigutamine sobivasse eluasemesse, milles kannatanud leibkonnad on kokku leppinud nii, et keegi ei jääks kodutuks, ja on olemas juurdepääs õigusemõistmisele, et tagada menetluse õiglus ja kõigi inimõiguste järgimine; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kui need kriteeriumid ei ole täidetud, loetakse väljatõstmine sunniviisiliseks ja eluasemeõigust rikkuvaks; nõuab, et rahvusvahelises inimõigustealases õiguses määratletud sunniviisiline väljatõstmine oleks keelatud igas olukorras;

30. märgib sügava murega, et puuetega inimesed peavad eluasemega seoses tulema sageli toime mitme keerulise probleemiga ja eri laadi õiguste äravõtmisega, nagu õiguse puudumine võrdsete võimalustega kogukonnas elamiseks, kogukonnapõhiste teenuste kättesaadavuse puudumine, mida on vaja ülemineku tagamiseks institutsioonilisest hooldusest kogukonnaeluni, mille puhul on tegemist asjaoluga, et nad on sageli sunnitud elama eraldatud hoolekandeesutustes, samuti vaesus, juurdepääsu puudumine eluasemeprogrammidele, olemasolevad juurdepääsutõkked jms; tuletab komisjonile ja

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

liikmesriikidele meelde, et puuetega inimeste õiguste konventsiooniga seatakse neile kohustused; nõuab kiiret deinstitutionaliseerimist kogu Euroopas ning olemasolevate ELi ja riiklike vahendite kasutamist juurdepääsetavate segregeerimata eluasemete loomiseks ja puuetega inimestele vajalike kogukonnapõhiste teenuste pakkumiseks, et kaitsta nende õigust elada Euroopa Liidus iseseisvalt ning tagada võrdsed võimalused ühiskonnas osalemiseks;

31. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et ELi või liikmesriikide rahalisi vahendeid ei kasutata segregatsiooni või sotsiaalse tõrjutuseni viivate eluasemeprojektide tarbeks; kutsub liikmesriike üles arvestama alati eluaseme kvaliteediga linnaarengu, arhitektuuri ja funktsionaalsuse seisukohast, et parandada kõigi heaolu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama programme ja stiimuleid, mis edendavad ja tugevdavad põlvkondadevahelisi sidemeid, mis võimaldavad eriti eakatel inimestel, kes peavad rahalistel või terviselikel põhjustel kodust lahkuma, leidma kogukonnast lahkumata uue majutuse, mis vastab nende vajadustele;

32. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kehtestama üldise kohustuse täita juurdepääsetavuse kriteeriume kavandatud avalike ja erahoonete renoveerimislaine raames ning kasutada selle potentsiaali puuetega inimeste ja eakate inimeste juurdepääsetavuse parandamiseks, et muuta eluase elanike jaoks mugavaks ja kasvavaid demograafilisi muutusi silmas pidades tulevikukindlaks;

### ***Terviklik lähenemisviis taskukohasele ja sotsiaaleluruumile ELi tasandil***

33. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma eluasemed üheks Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava nurgakiviks; tuleb meelde, et ELi poliitikal, rahastamisprogrammidel ja rahastamisvahenditel on suur mõju eluasemeturgudele, elamufondi kvaliteedile ja kodanike elule; kutsub komisjoni üles töötama kiiresti ELi tasandil välja sotsiaaleluruumide, segregeerimata ja taskukohaste eluasemete integreeritud strateegia, luues riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele ametiasutustele soodsa raamistiku, et tagada kõigile ohutu, tervislik, juurdepääsetav, taskukohane ja kvaliteetne eluase; kutsub komisjoni üles parandama selle strateegia osana oma tegevust, et kaasata valitsuse kõik tasandid selleks, et täielikult ja järjekindlalt rakendada kõigi õigust inimväärsel eluasemele;

34. väljendab heameelt seoses sellega, et Euroopa poolaastasse lisati eluaseme taskukohasuse teema; nõuab komisjonilt tungivalt selle tagamist, et kõik riigipõhised soovitused aitaksid kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete täielikule ja järjekindlale rakendamisele, samuti ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ja meie kliimaeesmärkideni jõudmisele, mis on kehtestatud rohelises kokkuleppes; nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid riigipõhiseid soovitusi eluaseme taskukohasuse kohta; märgib, et riiklikud taskukohase hinnaga elamukavad tuleks lisada riiklikesse reformikavadesse, ning nõuab, et komisjon ja liikmesriigid töötaksid välja konkreetsed strateegiad selliste eluasemeõiguse takistuste kõrvaldamiseks nagu diskrimineerimine, spekulatsioon, röövlaenude andmine, maa hõivamine, konfliktid, sunniviisiline väljatõstmine, keskkonna halvenemine ja haavatavus katastroofide suhtes;

35. rõhutab vajadust täiustada eluaseme hinnaindeksi näitajat; on seisukohal, et eluase on taskukohane, kui elaniku allesjäänud eelarve võimaldab teha muid inimväärsel elu olulisi kulutusi; rõhutab vajadust töötada ELi tasandil välja eluaseme taskukohasuse terviklik määratlus, võttes arvesse mitmesuguseid näitajaid, nagu väljatõstmise ja vaesuse määr; juhib tähelepanu sellele, et praegu kehtiv liiga suurte eluasemekulude võrdluskünnis, mis on 40 % leibkonna kasutada olevast sissetulekust, ei kajasta kõikide leibkondade arvu, kelle jaoks on nende eluasemekulud liiga kõrged; nõuab võrdluskünnise ümberhindamist ning kutsub Eurostatit üles esitama 5 % intervalliga ulatuslikumaid andmeid leibkonna eluasemekulude kohta, kus see on kasutatavast sissetulekust 25 % kuni 40 %;

36. nõuab, et komisjon esitaks Eurostatit (Euroopa sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev statistika (EU-SILC)) ja Euroopa kütteostuvõimetuse jälgimiskeskuse kaudu täpsemaid, kvaliteetseid ja võrreldavaid andmeid eluasemeturgude kohta ning jälgiks eluaseme taskukohasust kogu ELis, sealhulgas kohalikul ja piirkondlikul tasandil, võttes arvesse riiklike eluasemeturgude killustatust ja liikmesriikide erinevusi;

37. kutsub nõukogu ja liikmesriike üles taastama elamumajandusministrite mitteametlikud kohtumised, kaasama nendesse ka parlamendi, avama selle sidusrühmadele ja esitama eluruumide teabekeskuste muudetud vormi, et tagada liikmesriikidevahelise teabevahetuse mehhanism, ja pakkuma välja platvormi parimate tavade vahetamiseks kodutuse vastu võitlemisel ning inimväärsel ja taskukohase eluaseme pakkumisel;

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

38. julgustab liikmesriike tegema koostööd, et rahastada sotsiaalseid investeeringuid, mille eesmärk on lahendada eluasemeprobleeme koos sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ja erasektoriga, kellest paljud omavad ja võivad omada võtmerolli ebasoodsas olukorras olevate inimeste jaoks asjakohaste eluasemelahenduste väljatöötamisel ja hooldamisel;

39. kutsub liikmesriike üles investeerima rohkem ligipääsetavatesse eakate hooldekodudesse, pakkudes kvaliteetset hooldusteenust, mis oleks kättesaadav laiemale eakate elanikkonnale;

### **Valdusõiguse kindluse ja kaasavate eluasemeturgude tagamine**

40. juhib tähelepanu sellele, et 25,1 % turuhinnaga renti maksvatest Euroopa üürnikest kulutab üle 40 % oma sissetulekust rendile ning üürisummad kasvavad pidevalt <sup>(43)</sup>; kutsub liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke asutusi üles kehtestama õigusnorme, sealhulgas selged rendieeskirjad, et kaitsta üürnike ja eluaset kasutavate omanike õigusi ning edendada nii omanike kui ka üürnike turvalisust ja välistada väljatõstmine ka pärast renoveerimismeetmeid, kaasa arvatud tagastamisprotsessi käigus riigilt võõrandatud eluruumis elavate inimeste väljatõstmine; kutsub liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles tagama üüri läbipaistvuse, ning pakkuma abi üürnike ja omanike kasutuses olevate elanike kaitsega tegelevatele organisatsioonidele ning kehtestada madala künnisega vaidluste lahendamise menetlused;

41. kutsub liikmesriike üles järgima eluasemepoliitikat, mis põhineb eluaseme omandi, üüritud eramajutuse ja üüritud sotsiaalmajutuse vahelise neutraalsuse põhimõttel; kutsub komisjoni üles seda põhimõtet Euroopa poolaasta raames järgima; on veendunud, et õigust eluasemele ei tohiks kitsalt määratleda kui juurdepääsu sotsiaalkorteritele, vaid laiemas tähenduses kui õigust elada kodus rahu, turvaliselt ja väärilt; rõhutab sotsiaalse ja riiklikult rahastatava eluaseme läbipaistvate abikõlblikkuse kriteeriumide kehtestamise tähtsust, et tagada võrdne ligipääs eluasemele; julgustab liikmesriike kehtestama riiklikud strateegiad sotsiaalse segregatsiooni vältimiseks sotsiaalelamute laiemal geograafilisel jaotusel, mis on kättesaadav kõigile kodanikele, olenemata seisundist, soost, usutunnistusest või rahvusest; kutsub liikmesriike üles lihtsustama juurdepääsu eluasemele ja edendama mitmekesiseid naabruskondi, parandades noorte, madala ja keskmise sissetulekuga perede ning sotsiaalselt ja majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate rühmade juurdepääsu krediitvõimalustele ja üürimisele koos ostuõigusega; julgustab liikmesriike tegema koostööd pangandussektoriga, et väljastada nendele rühmadele riiklikult tagatud taskukohaseid laene, vältides samal ajal mullide teket ja liigset võlakooormust;

42. kutsub liikmesriike üles olema aktiivsemad eluasemeturu ebavõrdsuse parandamisel, sealhulgas pakkuma igakülgselt teavet eluasemeturgude toimimise, tehingute arvu ja geograafilise jaotuse, konkreetsete turusegmentide hinnasuundumuste ja muu konkreetse arengupotentsiaali kohta teistes spetsiifilistes segmentides;

43. rõhutab, et sobiv poliitika ja meetmed, mis toetavad piisavat eluasemete varu, on eluasemeturu majandusliku arengu tasakaalustamiseks ja edendamiseks üliolulised, et tuua kasu kogu ühiskonnale ja tagada kõigile taskukohane ja hästi edenev elukeskkond; usub, et võetud meetmed peavad olema teadlikud, konkreetsete ja suunatud eluasemeõiguse rakendamisele mõistliku aja jooksul ning et liikmesriigid peavad eraldama piisavalt ressursse ja seadma esikohale ebasoodsas olukorras olevate ja tõrjutud üksikisikute või ebakindlates eluasemetingimustes elavate rühmade vajadused; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles tagama piisavate ja taskukohaste sotsiaaleluruumide pakkumise, et katta nende isikute ja rühmade eluasemevajadusi;

44. kutsub liikmesriike üles arendama majaehituspoliitikat, mis hoogustab majanduskasvu COVID-19 pandeemia taustal;

45. märgib murega eluasemeturu liigset keskendumist finantstegevusele, eelkõige linnades, kus investorid käsitlevad eluaset pigem kaubeldava varana kui inimõigusena; kutsub komisjoni üles hindama ELi poliitika ja määruste osa eluasemeturu liiges keskendumises finantstegevusele ning riiklike ja kohalike ametiasutuste suutlikkust tagada õigus eluasemele; kutsub liikmesriike ja kohalikke ametiasutusi üles kehtestama asjakohaseid meetmeid spekulatiivsete investeeringute vastu võitlemiseks, võtma vastu poliitika, millega soodustatakse pikaajalisi investeeringuid eluasemeturule, ning arendama linna- ja maapiirkondade planeerimispoliitikat, mis soosib taskukohast eluaset, sotsiaalset segunemist ja sotsiaalset ühtekuuluvust;

<sup>(43)</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en>

Neljäpäev, 21. jaanuar 2021

46. rõhutab, et keskse tähtsusega on saavutada kinnisvaraomandi ja -tehingute läbipaistvus, et vältida eluasemeturu moonutusi ning rahapesu selles sektoris; kordab rahapesuvastases direktiivis sätestatud kohustust, et komisjon esitaks 31. detsembriks 2020 aruande kinnisvaraomandit käsitleva teabe ühtlustamise vajaduse ja nende riiklike registre ühendamise kohta, et vältida spekulatsioonide; kordab seetõttu oma 26. märtsi 2019. aasta üleskutset, et liikmesriikidel peaks olema avalikult kättesaadav teave maa ja kinnisvara tegelike omandiõiguste kohta;

47. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hüpoteeklaenuvõtjaid väljatõstmise eest paremini kaitsma; nõuab tungival, et väljatõstmise ohvriks langenud elanikud saaksid oma õigused kohtus maksmata panna; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama krediidiandjate, krediidiandjate ja krediidiostjate suhtes kehtivaid siduvaid käitumisreegleid, et vältida eksitavaid tavasid, ahistamist ja tarbija õiguste rikkumist vähemalt siis, kui tegemist on hüpoteeklaenuvõtjaga või on vaja kohaldada uusi eeskirju; usub, et sellised eeskirjad peaksid lisaks direktiivi 2014/17/EL artiklis 28 sätestatud täpsustama eelkõige mõistlike ja eluoluliste restruktureerimismeetmete nõudeid; kutsub komisjoni üles hindama vajadust võtta vastu seadusandlik ettepanek minimaalse laenu ja väärtuse suhte kohta hüpoteeklaenuvõtjate turul; kutsub komisjoni üles väärtuspaberistamise eeskirjade ettepanekute koostamisel kaaluma mõju eluasemeturgudele;

48. juhib tähelepanu sellele, et lühiajalise puhkuse ajaks üürimise märkimisväärne sagenemine kõrvaldab eluaseme turult, tõstab hindu ning võib avaldada negatiivset mõju linna- ja turismikeskuste elukeskkonnale; kutsub komisjoni üles tõlgendama teenuste direktiivi kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega (C-390/18), milles leetakse, et eluaseme taskukohasus ja üürielamute nappus on ülekaalukas avaliku huviga seotud põhjus, ning andma seetõttu riiklikele ja kohalikele ametiasutustele laialdane otsustusõigus majutusteenuste proportsionaalsete eeskirjade kindlaksmääramiseks, nagu muu hulgas kohustuslik registreerimine, lubade piiramine ja konkreetset tsoneerimispoliitika meetmed, ajalisel piirangul, et vältida turismi järsku suurenemist, linnakeskuste tühjenemist ja seeläbi elukvaliteedi langust elanike kahjuks; nõuab tungival, et komisjon lisaks digiteerimise seadusesse kooskõlas andmekaitse-eeskirjadega ettepaneku kohustusliku teabe jagamise kohta platvormide jaoks, mis tegutsevad lühiajalise majutuse üüriturul, sest juurdepääs teabele on ametiasutustele hädavajalik, et tagada taskukohase eluaseme kättesaadavus;

49. tuletab komisjonile ja liikmesriikidele meelde, et kinnisvaraturu ja sellel turul tegutsevate finantsosaliste reguleerimata jätmine, selleks et tagada kõigile juurdepääs taskukohasele ja piisavale eluasemele, tähendaks kohustuste täitmata jätmist seoses õigusega eluasemele;

50. nõuab, et elamumajandussektor, mitte ainult sotsiaaleluruumid, tuleb lisada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste hulka, sest see on oluline kõigile taskukohase ja korraliku eluaseme tagamiseks;

### ***Investeerimine sotsiaaleluruumidesse, taskukohastesse ja energiatõhusatesse eluasemetesse***

51. rõhutab, et taskukohase eluaseme investeerimislõhe ulatub 57 miljardi euroni aastas<sup>(44)</sup>; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kõrvaldama esmajärjekorras investeerimispuudujäägi taskukohaste eluasemete osas; nõuab sellega seoses majanduse juhtimise raamistiku reformimist, mis võimaldaks liikmesriikidel teha vajalikke rohelisi ja sotsiaalseid avaliku sektori investeeringuid, sealhulgas investeeringuid, mis on seotud sotsiaaleluruumide, taskukohaste ja energiatõhusate eluasemete seisukorra arendamise ja parandamisega; nõuab lisaks taskukohaste eluasemeinvesteeringute amortiseerimise meetodika ühtlustatud arvestamist;

52. tuletab meelde, et üldist majandushuvi pakkuva teenusena ei kohaldata sotsiaaleluruumide suhtes riigiabi teatamise nõudeid; tuletab meelde, et sotsiaalelamumajandus on üldist majandushuvi pakkuva teenuse otsuses ainus sektor, mille puhul komisjon nimetab sihtrühma (ebasoodsas olukorras olevad kodanikud või sotsiaalselt vähem soodsas olukorras olevad rühmad) ja et see ei kehti muude sotsiaalteenuste kohta; usub, et see võib piirata võimalust pakkuda kõigile taskukohast ja sotsiaaleluruumi; tunnistab, et ELi tasandil puudub sotsiaaleluruumide ühine kokkulepitud määratlus; hoiatab siiski, et sotsiaaleluruumide kitsas määratlus, mis piirdub üksnes „eluruumidega ebasoodsas olukorras olevatele elanikele või sotsiaalselt vähem soodsas olukorras olevatele rühmadele, kes ei suuda piiratud maksevõime tõttu turutingimustel eluaset omada“, on piirav ja takistab liikmesriikide pädevust määratleda nende üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid ja üldhuviteenuseid; rõhutab, et üldist majandushuvi pakkuvad teenused peaksid eluasemete

<sup>(44)</sup> Euroopa sotsiaaltaristusse investeerimise kõrgetasemelise rakkerühma aruanne „Euroopa sotsiaalse infrastruktuuri investeeringute suurendamine“ (2018).

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

valdkonnas lähtuma peamiselt konkreetsetest riiklikest, piirkondlikest või kohalikest nõuetest, sest kohalikel omavalitsustel on pädevus kindlaks teha ja lahendada eri rühmade eluasemevajadusi ja elamistingimusi, mis võivad oluliselt erineda linna- ja maapiirkondades, ning kuna neil asutustel on sihipärase otsuse tegemisel otsustav roll; nõuab tungivalt, et komisjon kohandaks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eeskirjades sotsiaalkorterite ja riiklikult rahastatavate eluasemete sihtühma määratlust, et võimaldada riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel ametiasutustel toetada kõigi nende rühmade eluasemeid, kelle vajadusi inimväärsuse ja taskukohaste eluasemete järele ei ole võimalik kergesti turutingimustes rahuldada, tagades samas, et piisav rahastamine suunatakse kõige ebasoodsamas olukorras olevatele isikutele, eesmärgiga kõrvaldada takistused investeeringute tegemisel ja tagada taskukohane eluase, eluruumide neutraalsus ja säästva linnaarengu edendamine ning luua sotsiaalselt mitmekesised naabruskonnad ja suurendada sotsiaalset ühtekuuluvust;

53. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama veelgi investeeringuid ELi sotsiaaleluruumidesse, energiatõhusatesse, piisavatesse ja taskukohastesse eluruumidesse ning võitlema kodutuse ja eluasemega seotud tõrjutuse vastu; kutsub sellega seoses investeerima Euroopa Regionaalarengu Fondi, õiglase ülemineku fondi, InvestEU, ESF+, programmi „Euroopa horisont“ ja Euroopa Liidu taasterahastu, eelkõige taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi, koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse (CRII) ja koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse+ (CRII+) kaudu; nõuab suuremat koostöötamist nende vahendite vahel; kiidab heaks sotsiaalsete ja taskukohaste eluasemelaenu rahastamise InvestEU ja Euroopa Investeerimispanka portfelli kaudu laiemalt; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles integreerima sotsiaalset progressi investeeringute prioriteedina koos keskkonnasõbralike ja digitaalsete üleminekutega taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendisse, et kaitsta haavatavaid inimesi praeguse kriisi negatiivsete mõjude eest ja kaasata sotsiaalse arengu plaanid taaste- ja vastupidavuskavadesse, milles tuuakse välja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamine ja see, kuhu suunatakse sotsiaalsed investeeringud, sealhulgas investeeringud sotsiaaleluruumidesse; palub tungivalt komisjonil tagada, et ELi ja Euroopa Investeerimispanka rahastamine muutuks kohalikele ja piirkondlikele sotsiaaleluruumide ja taskukohaste sotsiaaleluruumide pakkujatele kättesaadavamaks; kutsub Euroopa Investeerimispanka üles püüdma tugevdada asjakohast algatust sihipärase tehnilise abi ja tihedama koostöö kaudu finantsvahendajate ja liikmesriikidega;

54. kutsub komisjoni üles julgustama selliste Euroopa programmide kasutamist, millega toetatakse kodude ülesehitamist, et muuta eluase taskukohaseks;

55. ergutab liikmesriike tagama, et kõigi tulevaste elamuehitus- ja taastamisprojektide eesmärk oleks edendada arukaid hooneid, kus vee ja energia tarbimist saab jälgida ja muuta kulutõhusamaks vastavalt Euroopa Liidu kliimaeesmärkidele;

56. kutsub komisjoni, liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles tunnustama, toetama ja rahastama kogukonna juhitavaid demokraatlikke ja koostööl põhinevaid eluasemelahendusi, sealhulgas kogukonna maaomandifonde kui seaduslikke ja elujõulisi vahendeid turutingimustel eluasemete ja sotsiaaleluruumide pakkumiseks; nõuab kestlikku lähenemist linnade maakasutusele, pidades näiteks esmatähtsaks mahajäetud majade taastamist uute majade ehitamise asemel;

o

o o

57. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.